

Årsplan 2024

NAFKAM

Nasjonalt forskningscenter innen
komplementær og alternativ medisin

1 INNHOLD

1.1	Oppdrag, mål, visjon og hovedoppgaver	2
1.2	Strategisk plan 2021- 2025	2
1.3	Senterråd	3
2	Forskning.....	4
2.1	Forskningsprosjekter	4
2.2	Forskningsrelaterte konferanser/seminar/besøk	6
2.3	Studenter	6
3	Informasjon og formidling	7
3.1	Økt synlighet og kjennskap	7
3.2	Utvikling av nettstedene	8
3.3	Formidlingsaktivitet utenfor egne kanaler	10
4	Pasientsikkerhet	11
4.1	Nettbasert system for registrering av uønskede effekter av alternativ behandling.....	12
4.2	Forskning på pasientsikkerhet og risiko ved alternativ behandling	13
4.3	Påvirkning av myndigheter og faginstanser for økt pasientsikkerhet	13
4.4	WHO samarbeidssenter	13
5	Rådgivning	14
6	Støttefunksjoner.....	14
6.1	Personell	14
6.2	Økonomi	15
6.3	HMS.....	15

1.1 OPPDRAG, MÅL, VISJON OG HOVEDOPPGAVER

Oppdrag

Ved å drive egen forskning, samt å bidra til å koordinere andre forskningsaktiviteter innen feltet, skal NAFKAM utvikle kunnskap om alternativ behandling og hvordan det potensielt kan være nyttig for å håndtere sykdoms- og helseproblemer.

NAFKAM skal utvikle og tilby forskningsbasert og kvalitetssikret informasjon om potensiell effekt og risiko for vanlige former for alternativ behandling.

NAFKAM overvåker markedet for potensiell risiko ved alternativ behandling og rapporterer dette til norske helsemyndigheter.

Mål

NAFKAM skal gjøre det mulig for befolkningen å ta informerte og trygge valg med hensyn til bruk av alternativ behandling.

Visjon

Fremragende forskning og formidling av informasjon om alternativ behandling.

Hovedoppgaver

Senterets hovedoppgaver er forskning (kapittel 2), informasjon (kapittel 3), pasientsikkerhet (kapittel 4), rådgivning (kapittel 5) og undervisning. Fordi ansatte ved NAFKAM ikke har undervisningsplikt på UiT, er veiledning av doktorgradsstudenter og masterstudenter en integrert del av NAFKAMs forskningsoppgaver, mens foredrag og presentasjoner om feltet alternativ behandling for studenter, helsepersonell og andre parter er en integrert del av informasjonsoppgaver.

Året 2024

For 2024 tar vi synlig inn over oss at både eget arbeid med økt synlighet og interessen for alternativ behandling i samfunnet, fagmiljøer, forvaltningsorganer og politikken de senere år, har gjort NAFKAM til en naturlig og attraktiv fakta-kilde og foretrukket rådgiver. Dette har konsekvenser for at vi må gjøre mer konkrete avsetninger av kapasitet for å kunne engasjere oss og levere på slike forespørsler og oppdrag.

De øvrige rammebetingelser er fortsatt stramme, både hva angår faste kostnader og disponible midler. Videre knyttes det forventninger til resultatene både av myndighetenes gjennomgang av de eksterne kompetansesentrene organisering, tilhørighet og oppdrag; samt til eventuelle endringer i pasientsikkerheten for brukerne av alternativ behandling som følge av [Stortingsvedtak 328/417](#) og den kommende Nasjonal helse- og samhandlingsplan.

1.2 STRATEGISK PLAN 2021- 2025

[NAFKAMs strategiplan for 2021-2025](#) danner grunnlaget for senterets årsplan for 2024.

Den strategiske planen legger til grunn og bygger på oppdraget gitt av [Helse- og omsorgsdepartementet](#) og [Helsedirektoratet](#), [Oxford Researchs rapport](#) etter evalueringen av

NAFKAM, samt de strategiske planene til [UiT Norges arktiske universitet](#) og dets [Institutt for samfunnsmedisin \(ISM\)](#). Planen har også lagt [WHO's strategi for tradisjonell medisin 2014-2023](#) til grunn.

Visjonen til NAFKAM er å levere fremragende forskning og informasjon om alternativ behandling. NAFKAM tilstreber å ha innvirkning, som betyr at forsknings- og informasjonstjenestene våre skal være mye brukt i Norge, og til støtte for det norske folk i å ta beslutninger som er informerte og trygge i mulig bruk av alternativ behandling.

NAFKAM har identifisert fire kjerneverdier som skal utgjøre hjørnesteinene i våre fremtidige aktiviteter:

- Å involvere pasienter og publikum for øvrig, utøvere av alternativ behandling og autorisert helsepersonell i våre aktiviteter.
- Pasientsikkerhet i fokus for enhver aktivitet initiert av NAFKAM.
- Objektivitet: NAFKAM skal opprettholde en upartisk posisjon som er basert på strenge og objektive evalueringer som følger høye vitenskapelige forskningsstandarder.
- Gjennomsiktighet: NAFKAM skal være transparent og kommunisere tydelig om sitt oppdrag og oppgaver, og utføre sine aktiviteter på en åpen, ærlig og ansvarlig måte.

For å oppnå større innvirkning har NAFKAM identifisert seks fokusområder for årene som kommer:

- Det første området er å forbedre navigasjonen og brukervennligheten til NAFKAMs nettbaserte databaser om alternativ behandling.
- Det andre er å fokusere på bruk og sikkerhet av alternativ behandling for helseproblemer som har en særlig høy innvirkning på livskvaliteten.
- Å utvikle egnede kommunikasjonsverktøy for å støtte sikker og informert beslutningstaking om alternativ behandling, utgjør det tredje området.
- Det fjerde området er å utføre systematiske gjennomganger av forskning på alternativ behandling.
- I et femte satsingsområde vil NAFKAM styrke sin samarbeidsaktivitet med de andre nordiske landene Danmark, Finland, Island og Sverige.
- Det sjette og siste satsingsområdet er at NAFKAM vil utvide sitt fokus utover terapeut-drevne behandlinger, til å omfatte effekt og sikkerhet ved egenbehandling ved hjelp av behandlingsprodukter og selvhjelpsteknikker.

1.3 SENTERRÅD

Som eksternt kompetansesenter lagt til ISM skal NAFKAM ha et [senterråd](#). Dette består for tiden av fem personer fra ulike relevante virksomheter og fagområder, som sammen fungerer som et rådgivende organ for senteret (se oversikten i tabellen under).

De bidrar i utarbeidelsen av blant strategier, veivalg og overordnede planer. Videre bistår de med sin kunnskap for at senteret skal oppnå den beste mulige forskning, framdrift og utvikling av sin virksomhet.

Navn	Arbeidssted	Representasjonsområde
Trine Stub	NAFKAM	Ansatte ved NAFKAM
John Petter Lindeland	Norske Naturterapeuters Hovedorganisasjon	Organisasjoner for utøvere av alternativ behandling
Heidi Brorson	Kreftforeningen	Pasientorganisasjoner
Jan Ivar Røssberg (leder)	Institutt for klinisk medisin, UiO	Helsespesialister utenfor UiT
Geir Sverre Braut	Stavanger Universitetssjukehus	Ekspert på helselovgivning

2 FORSKNING

NAFKAM skal gjennom egen forskning bidra til og koordinere annen forskningsaktivitet på feltet, sørge for utvikling av kunnskap om - og eventuelt hvordan - alternativ behandling kan være til hjelp ved sykdom og helseplager. Når det er hensiktsmessig og mulig, vil NAFKAM aktivt involvere helsevesenet, pasienten og/eller publikum i sine forskningsaktiviteter. NAFKAM vil utføre sine aktiviteter i samarbeid med grupper av utøvere og helsepersonell, samt internasjonale forskningsgrupper. Et videre fokus inn i 2024 vil være å forske på og publisere om status for alternativ og tradisjonell behandling, sammen med forskere fra de fem nordiske landene.

NAFKAM vil i 2024 fortsette å forske på alternativ behandling brukt ved kreft, kroniske smerter, og psykiske helseproblemer.

2.1 FORSKNINGSPROSJEKTER

I 2024 vil følgende studier innen disse prioriterte områdene pågå/initieres:

2.1.1 Kreft

- PhD-programmet *Bruk av selvledelsesstrategier blant deltakere med nåværende og tidligere kreft* i [den syvende undersøkelsen av Tromsø-studien](#); en langsgående tverrsnittsstudie: Dette programmet ble avsluttet i 2023, og resultatene fra det vil inngå i og presenteres i en doktorgradsavhandling i 2024.
- *Senskader etter brystkreftbehandling - med fokus på fatigue hos brystkreftoverlevende (Acubreast studie). Er akupunktur et relevant behandlingstilbud? - En multisenter pragmatisk randomisert, kontrollert studie*: Målet for dette prosjektet i 2024 er å ferdigstille datainnsamlingen fra de siste deltakerne; starte analysen og skrive et førsteutkast til manuskript om de kvalitative og kvalitativ funnene. [AcuBreast](#) er et forskningssamarbeid mellom forskere ved [Høgskolen Kristiania](#), NAFKAM, [Universitetet i Bergen](#), [Korean Institute of Oriental Medicine](#) (Korea), [Zakim Center for Integrative Therapies ved Dana-Farber Cancer Institute](#) (Boston, USA) og [Integrative Medicine Service ved Memorial Sloan Kettering Cancer Center](#) (New York, USA).
- Effekt og sikkerhet ved utendørsterapi på mental og fysisk helse hos unge kreftpasienter og -overlevende (WAYA studien) - *En multisenter, randomisert kontrollert studie*. Denne studien har som mål å inkludere 150 unge kreft-overlevende (16-39 år). Den skal starte sommeren 2024 og vare til desember 2026. [WAYA studien](#) er et forskningssamarbeid mellom NAFKAM, [Mittuniversitetet](#) i Sverige, [Universitetet i](#)

[Agder](#) og [Sørlandet sykehus i Kristiansand](#), [Ung Kræft](#), [Ung Cancer](#), [Maxa livet](#) (det svenske barnekreftfondet), [Universitet i San Francisco](#) og universitetet [Northwestern](#) i Illinois, USA.

- Erfaringer med bruk av ikke-farmakologiske behandlinger for kronisk tretthet: En fokusgruppe-studie blant unge voksne kreftoverlevende i samarbeid med [Universitetet i Oslo](#).

2.1.2 Kroniske smerter

- *Hvordan massasjebehandling (koppemassasje eller taktil massasje) virker mot kroniske nakkesmerter (MeCNeck study): Undersøke fysiologiske virkningsmekanismer gjennom kvantitativ sensorisk testing (KST).* - En randomisert, kontrollert studie: Denne studien vil starte i 2024 med forberedelser til etisk godkjenning, brukermedvirkning, klargjøring av lab og testutstyr, samt rekruttering av deltakere. MeCNeck study er et forskningssamarbeid mellom NAFKAM, [Mittuniversitetet](#) i Sverige, [Norges Massasjeforbund](#), [Friedrich Schiller Universitetet](#) i Jena og [Charité-universitetet](#) i Berlin, Tyskland.
- I PhD-prosjektet *Kartlegging av forekomst, risikofaktorer, samt diagnostikk og oppfølging av personell i Forsvaret som har vært utsatt for frostskaade*, planlegges det i 2024 i samarbeid med [Forsvarets Sanitet](#) en kvalitativ studie med intervjuer av informanter om deres opplevelser med frostskaader og forhold til alternativ behandling.

2.1.3 Psykiske helseproblemer

- Forekomst, relevans, åpenhet, informasjonsutveksling, risiko og fordeler ved alternativ behandling; rapportert av personer med mentale helseproblemer i Norge. Dette vil være en studie i nært samarbeid med [Mental Helse Norge](#). I 2024 planlegges det her utvikling av en spørreundersøkelse med brukermedvirkning.
- *Healing for pasienter med moderat depresjon. En randomisert kontrollert studie:* Denne planlegges ferdigskrevet i 2024 og en artikkel publiseres om sluttresultatene, innen utgangen av året, i samarbeid med [Norges healerforbund](#) og helsepersonell fra [Sørlandet sykehus](#).
- Produksjon og publisering av en vitenskapelig artikkel om alternativ behandling og helseangst fra Tromsø 7-undersøkelsen.
- Utvikling av en protokoll for en studie av gestaltterapi for personer med mentale helseproblemer; i samarbeid med det nederlandske [Louis Bolk Instituut](#)

2.1.4 Andre prioriterte forskningsområder

Nordisk samarbeid

Forskerteamet ved NAFKAM vil forske på og publisere artikler om bruk av folkemedisin i Norden sammen med forskere fra de nordiske landene. De vil i 2024 starte med å samle inn kvalitative data på bruk av folkemedisin i Norge, Sverige, Finland, Island, Danmark og Færøyene.

PhD-program om immigranternes bruk av alternativ behandling i Norge:

I 2024 skal det i dette PhD-programmet utføres en tverrsnitts studie om første- og andregenerasjons innvandreres bruk av pakistansk folkemedisin i samarbeid med [Lovisenberg Diakonale Sykehus](#).

2.1.5 Planlagte systematiske kunnskapsoppsummeringer

Det er et strategisk utpekt område for NAFKAMs forskere å utføre systematiske oppsummeringer av forskningen på alternativ behandling. I 2024 vil følgende systematiske kunnskapsoppsummeringer bli satt i gang eller videreført:

2.1.5.1 Planlagte systematiske kunnskapsoppsummeringer ved kreft

- Ferdigstilling av et Cochrane Systematic Review på temaet misteltein-ekstrakt i kreftbehandling.
- En kartleggingsoversikt over forskningen på tiltak for å integrere dialog om alternativ behandling i klinisk kreftbehandling.
- En narrativ oversikt over forskningen på integrative medisin ved behandling og omsorg for barn med kreft.

2.1.5.2 Planlagte systematiske kunnskapsoppsummeringer ved kroniske smerter

- En systematisk oppsummering og nettverks-metaanalyse av forskningen på akupunktur for migrene, med vekt på om utfallet varierer utfra hvilke kontrollpunkt som brukes.
- En systematisk oppsummering av forskningen på nevrostimulering for behandling av komplekst regionalt smertesyndrom.

2.1.5.3 Planlagte systematiske kunnskapsoppsummeringer ved psykiske helseproblemer

- En systematisk oppsummering forskningen på gestaltterapi ved mentale helseproblemer.

2.1.5.4 Andre planlagte kunnskapsoppsummeringer

En policy-oppsummering om WHO's strategi for TCIM, sett fra akademia.

2.2 FORSKNINGSRELATERTE KONFERANSER/SEMINAR/BESØK

NAFKAMs forskere planlegger å presentere sine forskningsprosjekter og/eller delta på følgende konferanser i 2024:

- Maxa livet – en konferanse for unge kreftoverlevende: februar, Sverige.
- International Congress on Integrative Medicine & Health: Cleveland, USA, april.
- ICMART Acupuncture Evidence Conference: Wien, Østerrike, april.
- 18th International Congress on Circumpolar Health: Yellowknife, Canada, juni.
- 16th European Congress on Integrative Medicine: Madrid, Spania, november.

2.3 STUDENTER

NAFKAMs forskere vil i 2024 fortsette veiledningen av til sammen fem stipendiater:

- Én kandidat planlegger å presentere sin doktorgradsavhandling i 2024.
- Én kandidat er direkte ansatt ved NAFKAM og utfører sine forskningsaktiviteter på bruken av pakistansk folkemedisin blant innvandrere i Norge.

- Én kandidat er ansatt utenfor NAFKAM, men vil oppnå PhD-graden tilknyttet NAFKAM ved UiT.
- Én kandidat gjør sine doktorgradsstudier utenfor Norge (Nederland), og
- Én kandidat gjør sine doktorgradsstudier innenfor antropologi ved UiT.

I 2024 er det satt som mål at en av disse fem kandidatene vil forsvare sine doktorgradsavhandlinger.

3 INFORMASJON OG FORMIDLING

NAFKAMs oppdrag omfatter drift av den nasjonale informasjonsbanken om alternativ behandling. Dette medfører at NAFKAM skal tilby forskningsbaserte og kvalitetssikrede fakta effekt og risiko ved utbredte alternative behandlingstilbud, med mål om å bidra til informerte og kunnskapsbaserte helsevalg. Dette oppdraget utføres hovedsakelig ved å drifte nettstedet nafkam.no (tidligere nifab.no) samt spesialbiblioteket cam-cancer.org.

Samlet i en tabellarisk oversikt, er hovedmålene for NAFKAMs informasjons- og formidlingsvirksomhet i 2024 som følger:

Hovedområde/ mål	Underpunkt
3.1 Økt synlighet og kjennskap	3.1.1 Strategisk kommunikasjon 3.1.2 Nyhetsbrev 3.1.3 Brukermedvirkning i informasjonsutviklingen
3.2 Utvikling av nettstedene	3.2.1 Innhold 3.2.2 Metodikk 3.2.3 Tilgjengelighet 3.2.4 NAFKAMs internasjonale publikum
3.3 Formidlingsaktivitet utenfor egne kanaler	3.3.1 Publikum som søker informasjon utenfor NAFKAM 3.3.2 Studenter og helsepersonell 3.3.3 Utøvere av alternativ behandling 3.3.4 Presse, media og samfunnsdebatten 3.3.5 Nordisk samarbeid

3.1 ØKT SYNLIGHET OG KJENNSKAP

En vesentlig faktor i oppfyllelsen av informasjonsoppdraget er om og hvordan informasjonen blir brukt av de den er myntet på. Sentrale forutsetninger i dette er at målgruppen vet om informasjonen, finner den og forstår den.

Publikums tilfredshet med innholdet, tilgjengeligheten og forståeligheten på nettsidene ble målt blant ulike grupper i 2021-22. Tilfredsheten syntes å være generelt høy, men så ut til å avhenge mye av om man fikk dekket nettopp sitt spesifikke informasjonsbehov.

Undersøkelsene viste også at NAFKAM har et potensial for større bruk ved å gjøre seg mer kjent i spesifikke pasientgrupper.

3.1.1 Strategisk kommunikasjon

I arbeidet med strategisk kommunikasjon er målet for 2024 å utpeke tre nye viktige grupperinger for nettstedene; avgjøre hvordan disse skal kontaktes og å initiere dialog. Målet med dette er omtale og anbefaling av NAFKAM, samt lenke til våre nettsteder. I tillegg vil vi lage en plan for hvilke og hvordan forskjellige typer hendelser (f.eks disputaser, tildelinger, prosjektoppdrag, publiserte artikler, utmerkelse etc) skal kommuniseres til aktuelle eksterne media og spesifikke interessegrupper.

3.1.2 Nyhetsbrev

For 2024 planlegges det seks nyhetsbrev. Vi har som mål å aktivt øke antallet abonnenter med minst 15%. Det lages en plan for utgivelse og rekrutteringstiltak.

3.1.3 Brukermedvirkning i informasjonsutviklingen

Det er fra 2024 ansatt en egen prosjektleder i et treårig engasjement som skal utvikle tilpasset informasjonspakker til spesifikke pasientgruppers behov, samt å øke gruppenes kunnskaper om trygg bruk av alternativ behandling. For å ivareta brukermedvirkning er det inngått samarbeidsavtaler med de ledende pasientforbund innen særlig relevante områder: kroniske smerter, alvorlig sykdom og psykiske plager.

3.1.3.1 Kroniske smerter (samarbeid med [Norsk Revmatikerforbund](#))

For 2024 er målet å etablere prosjektorganisasjonen og utarbeide prosjektplan; undersøke pasientgruppens informasjonsbehov om alternativ behandling og preferanser for informasjonskanaler; få oversikt over potensielle informasjonskanaler; samt avgjøre hvilken informasjon som skal ut om/ fra prosjektet i 2024.

3.1.3.2 Alvorlig sykdom (samarbeid med [Kreftforeningen](#)):

For 2024 er målet å etablere den statiske faktainformasjonen og en nyhet om prosjektet i begge parters kanaler (nettsider, sosiale medier, nyhetsbrev o.l.). Videre skal vi teste relevansen og anvendeligheten av en eksisterende informasjonspakke fra en svensk samarbeidspartner på pasientgruppen.

3.1.3.3 Psykiske plager (samarbeid med [Mental Helse Norge](#)):

For 2024 er målet å etablere den statiske informasjonen og en nyhet om prosjektet i begge parters kanaler (nettsider, sosiale medier, nyhetsbrev o.l.).

3.2 UTVIKLING AV NETTSTEDENE

I henhold til oppdraget ivaretar NAFKAM funksjonen som den offentlige kilden til faktainformasjon på feltet alternativ behandling. Hensikten med denne informasjonen og virksomheten er å supplere den rettslige reguleringen på området, og å bidra til økt pasientsikkerhet gjennom kunnskapsbaserte valg for egen helse.

Herunder driftes et [nettleksikon](#) som skal gi befolkningen evidensbasert informasjon om bakgrunnen, prinsippene, effektiviteten og sikkerheten til utbredte former for alternativ behandling. I tillegg forvalter NAFKAM det internasjonale [CAM Cancer-samarbeidet](#), som har som mål å gi helsepersonell evidensbasert informasjon av høyeste kvalitet om alternativ

behandling ved kreft, og å opprettholde et autoritativt nettverk av eksperter på området. CAM Cancers nettsted inneholder et åpent nettbibliotek med egenproduserte oppsummeringer basert på grundig vurdering og evaluering av den tilgjengelige forskning.

3.2.1 Innhold

3.2.1.1 Utvikling og oppdatering av nettleksikonene:

For 2024 er målet å revidere 5 av terapiartiklene på nafkam.no og 10 på cam-cancer.org. Det er også et mål om nyproduksjon av inntil fem terapiartikler på nafkam.no og fem outcome overviews på cam-cancer.org.

NAFKAMs seksjon om kreft og alternativ behandling vil i 2024 bli revidert, med tilleggsinformasjon myntet på foreldre til barn som har kreft. Målet for dette er å styrke foreldrene til å ta kunnskapsbaserte valg for sine barn når det gjelder komplementær/ supplerende behandling.

3.2.1.2 Tall og fakta om tilbudet, bruken av og nordmenns forhold til alternativ behandling:

For 2024 er målet å revidere NAFKAMs plan for ekstern innhenting av disse opplysningene (Befolkningsundersøkelsen, Helsebarometeret, Sykehusundersøkelsen, utviklingen i bransjen, m.m.), ettersom kostnadsutviklingen for slike prosjekter er betydelig. Ved anledning vil Befolkningsundersøkelsen bli gjennomført mot årsskiftet, med innhenting av tall for presentasjon over nyttår 2025.

3.2.2 Metodikk og kvalitetssikring av arbeidet med forskningsstatus

For å kunne opplyse bedre om forskningsstatus for terapier der det ikke fins evidens på [Oxford 1a-nivå](#) å rapportere fra, er det satt i gang et arbeid med å utvikle en metodikk for at NAFKAM skal kunne rapportere dette på basis av utførte RCT-studier. For 2024 er målet å teste betaversjonen av denne prosedyren, og evaluere den for forbedringer.

3.2.3 Tilgjengelighet

3.2.3.1 Språkkrav: For 2024 er målet å ha publisert et basisinnhold på samisk, samt å fortsatt øke andelen nynorsk innhold på nafkam.no. Det vil bli vurdert versjonering, det vil si at samme innhold vil være tilgjengelig på begge målføre.

3.2.3.2 Navigasjon via symptom/ formål/ hensikt (outcome): For 2024 vil arbeidet med å samle det eksisterende stoffet til "outcome overviews" på cam-cancer.org fortsette, og på nafkam.no produseres det fortløpende råmateriale til slike gjennom nyproduksjon og revisjon av eksisterende artikler. Oversiktene som frembringes på cam-cancer.org vil utgjøre den planlagte pasient-tilpassete informasjon på nettstedet.

3.2.3.3 Universell utforming og tilgjengelighetskrav: For 2024 er målet å ta i bruk verktøy for illustrasjon og datavisualisering (Infogram) som oppfyller forskriftens krav til tilgjengelighet (gjelder begge nettsteder).

3.2.3.4 Restrukturering av artiklene i nettleksikonet: En analyse fra 2023 av publikums brukeradferd og søkeord innenfor NAFKAMs virksomhetsområde viser et potensiale for ytterligere bruk av vår informasjon, basert på restrukturering av eksisterende innhold og optimalisering av søkeord (SEO) for dette. Vi har også fått konkrete faglige råd om hvordan dette kan gjøres.

For 2024 vil vi derfor gjøre et pilotprosjekt på nafkam.no der de ti mest leste terapiartiklene får en endring i tråd med analysen. Målet for dette er å finne ut om det gjør at vi fanger opp

en større del av publikum som søker etter informasjon om alternativ behandling; og å kunne avgjøre om det vil lønne seg å restrukturere hele nafkam.no på denne måten.

3.2.4 NAFKAMs internasjonale publikum

For 2024 er målet å ferdigstille strukturen og basisinnholdet til den engelske versjonen av nafkam.no, som rettes mot potensielle internasjonale samarbeidspartnere og oppdragsgivere.

Herunder kommer statistisk faktainformasjon om NAFKAMs rolle som WHO collaborating center, samt nyhet om re-utnevnelsen fra 2024-28. Prosjekter/ oppdrag som følger av samarbeidet i perioden, skal gjøres kjent på den engelske versjonen av sidene.

Videre skal CAM-Cancers akkreditering fra det belgiske Cochrane-senteret ([CEBAM - Centre for evidence-based medicine](#)) gjøres permanent synlig på begge nettstedene, og nyheten om dette bekjentgjøres generelt og til spesielle grupper. Til forsiden av cam-cancer.org skal det i 2024 også utvikles en rullerende Partner Presentation av (minst) tre av partnerne.

Det vil bli i 2024 bli utarbeidet en langsiktig strategi for cam-cancer.org som skal omfatte sentrale områder såsom videreutvikling av innholdet; redaksjonelle arbeidsprosedyrer, arbeidsfordeling og personellressurser; strategisk utvikling av fagråd og eksterne partnerskap, samt formidlingsstrategi.

3.3 FORMIDLINGSAKTIVITET UTENFOR EGNE KANALER

I tillegg til drift av nettstedene NAFKAM.no og cam-cancer.org omfatter NAFKAMs formidlingsvirksomhet å besvare spørsmål fra publikum og presse/media; å drive NAFKAMs profiler i sosiale medier, samt å holde foredrag og innlegg i pasient- og personellforum. Det er et mål at muntlig formidlingsaktivitet skal standardiseres og effektiviseres.

3.3.1 Publikum som søker informasjon utenfor NAFKAM

3.3.1.1 Helsenorge.no: Det ble i 2023 inngått avtale med Norsk Helsenett SF om leveranse om innhold til [Helsenorge.no](#), som er helsetjenestens portal for informasjon om helsehjelp i og fra det offentlige.

For 2024 vil Helsenorges generelle artikkel om alternativ behandling bli ferdig revidert, samt lenket til stoff på NAFKAMs nettsteder. I samråd med redaksjonen for Helsenorge vil det bli avgjort og eventuelt lagt planer for andre relevante artikler om alternativ behandling.

3.3.1.2 Store norske leksikon: Det er ført innledende samtaler med Store norske leksikon ([snl.no](#)), om leveranse av og fagansvar for stoff om alternativ behandling, og dette vil bli fulgt opp i 2024 med mål om en avtale og produksjonsstart.

3.3.1.3 Tilstedeværelse og tilnærming i kommersielle nettsteder: Til tross for at NAFKAMs nettsteder har høy troverdighet, viste nevnte analyse i pkt 3.2.3 c) lav synlighet i kommersielle sammenhenger (søkemotorer o.l.) på internett.

I 2024 vil vi derfor gjøre en pilot der vi tester og evaluerer markedsføring ved Google-søk (uspesifikk målgruppe) samt på Meta (Facebook/ Instagram); rettet mot kvinner i alderen 40+, som utgjør den største gruppen som bruker alternativ behandling i Norge). Målet for dette er å se i hvilken grad markedsføring kan gi oss flere faste følgere i sosiale medier, og om det øker trafikken til nettstedet vårt fra Google-søk.

3.3.2 Studenter og helsepersonell

NAFKAMs informasjonsavdeling har også for 2024 påtatt seg en undervisningsdag om hvordan media og aktører i sosiale medier påvirker folks kosthold samt dietter som egenbehandling, til masterstudentene på ernæringsstudiet ved UiT.

I 2023 ble det skrevet en protokoll for et prosjekt å utvikle en internettbasert utdanning for helsepersonell om alternativ behandling ved kreft med videofilmer for å øke kompetansen hos leger og sykepleiere som behandler kreftpasienter. Denne pasientgruppen bruker forholdsvis mye alternativ behandling, men dette kommer sjelden fram i dialogen med helsepersonell. Mangelen på åpenhet og dialog om dette temaet kan i verste fall medføre interaksjoner som forverrer pasientenes helsetilstand, og dette prosjektet ønsker å forebygge det ved å øke helsepersonells kunnskap om de mest brukte alternative behandlingsformene i Norge. Det er et samarbeidsprosjekt mellom Norge, Sverige og Danmark. Målet for NAFKAMs informasjonsavdeling i dette prosjektet i 2024, er å bidra i utviklingen av kursmaterialet.

3.3.3 Utøvere av alternativ behandling

NAFKAMs informasjonsavdeling skal bidra til utforming, bekjentgjøring, gjennomføring og evaluering av årets nasjonale konferanse for utøverforbundene, som planlegges til høsten 2024.

Vi vil i 2024 fortsette å bruke det standardiserte skjemaet og metoden som vi har utviklet for å hente inn opplysninger fra bransjen om den enkelte terapi hva, hvordan og hvorfor; samt bransjens eget syn på sikkerhet og risiko ved terapien. Dette involverer bransjen, og aktualiserer nettleksikonets innhold overfor sluttbrukerne av informasjonen.

3.3.4 Presse, media og samfunnsdebatten

Arbeidet med oppfølging av journalister som skriver om NAFKAMs virksomhetsområde vil fortsette også i 2024. NAFKAM skal aktivt kontakte pressen ved eventuelle saker og forhold som oppstår på NAFKAM og området generelt i 2024, som kan ha interesse i eksterne nasjonale og faglige media.

Arbeidet med eksternt re-publisering av kronikkene i NAFKAMs spalter «Forskeren forteller» og «Sjefsstolen» vil også fortsette, og informasjonsavdelingen vil bistå ledelsen/prosjektansvarlige med forslag til og utarbeidelse av frittstående kronikker om dagsaktuelle forhold ved/ på virksomhetsområdet; med særlig vekt på sikkerheten for pasienter som bruker/vurderer å bruke alternativ behandling.

3.3.5 Nordisk samarbeid

NAFKAM vil i 2024 styrke det strategiske nordiske samarbeidet med en felles samling innenfor temaet digital læring og internettbaserte kurs for helsepersonell om temaet kreft og alternativ behandling.

4 PASIENTSIKKERHET

NAFKAM skiller seg fra majoriteten av offentlig finansierte kompetansesentra utenfor spesialisthelsetjenesten ved at vårt hovedformål er å utvikle og spre objektiv kunnskap for å bidra til kunnskapsbaserte helsevalg blant aktive men uprofesjonelle forbrukere som søker hjelp utenfor helsetjenesten. Hovedoppgaven vår er å ruste og sette dem i stand til å ta trygge

valg for seg selv; å ha rasjonelle forventninger til positive og negative helseeffekter, samt å redusere risiko for forverring av helsetilstanden.

NAFKAM skal overvåke markedet for nye alternative behandlingstrender som kan true pasientsikkerheten, og varsle helsemyndighetene om slike tilfeller. Risiko og sikkerhet utgjør sentrale faktorer i NAFKAMs oppdrag og strategi. NAFKAMs arbeid på dette området favner forskning, formidling og rådgivning, samt nasjonalt og internasjonalt samarbeid med forskere, interesseorganisasjoner, myndigheter og WHO.

Vi samarbeider med nasjonale helsemyndigheter om å inkludere risiko og sikkerhet innen alternativ behandling i det samlede norske pasientsikkerhetsarbeidet.

Hovedmålene for senterets arbeid for pasientsikkerhet i 2024 er:

- Videre utforskning av mulighetene av et system for registrering av uventede, uønskede effekter relatert til bruk av alternativ behandling i Norge.
- Publisering av en vitenskapelig artikkel om NAFKAMs sikkerhetsstrategi, der mulig direkte og indirekte risiko ved alternativ behandling og bruk av dette beskrives; ulike dimensjoner ved pasientsikkerhet i Norge; NAFKAMs sikkerhets-trekant samt anbefalte strategier for å overvåke pasientsikkerhet.
- Å organisere en oppfølger av fjorårets konferanse om pasientsikkerhet for ledelsen og de tillitsvalgte i utøverforbundene.
- Å fortsette å følge utviklingen i Utøverregisteret, og holde myndigheter og berørte grupper orientert om dette; samt å fortsette påvirkningen av myndigheter og faginstanser for å utvikle Utøverregisteret som et styringsinstrument og en reell offentlig påvirkningsfaktor for sikkerhet og profesjonalitet på området.
- Å bidra videre til utvidelse av WHOs innsats for fokus på pasientsikkerhet og kvalitet i pasientbehandling og -omsorg innen tradisjonell, komplementær og integrativ medisin.

4.1 NETTBASERT SYSTEM FOR REGISTRERING AV UØNSKEDE EFFEKTER AV ALTERNATIV BEHANDLING

Pasientsikkerhet og risiko skal være i fokus for alle studier og prosjekter som initieres av NAFKAM. Et viktig mål i strategiperioden 2021-2025 vil derfor være å undersøke om det er mulig og tjenlig å utvikle et system der forbrukere, pasienter, alternative behandlere og helsepersonell kan registrere uventede, uønskede effekter relatert til bruk av alternativ behandling i Norge. Strategien for utarbeidelse av dette systemet vil inneholde flere faser, der våre konsepter om medvirkning fra brukere og leverandører (PPI og CCI) er essensielle for å skaffe innsikt om behovet og nytten av et slikt system.

Rapporteringssystemet retter seg mot tre målgrupper: i) forbrukere/pasienter/klienter; ii) helsepersonell (innenfor helsevesenet); iii) alternative behandlere (utenfor helsevesenet). Systemet skal inkludere spørsmål om direkte og indirekte risiko forbundet med bruk av alternativ behandling.

I tillegg til en ny konferanse for og med bransjen om dette temaet, er planen vår for i 2024 å etablere dialog med tilstøtende organer (Legemiddelverket, Mattilsynet, RELIS, Apotekforeningen, med flere) for å inkludere og involvere disse i planleggingen og

behovsavklaringen for et slikt rapporteringssystem. Innenfor dette planlegger vi 4-5 møter med slike aktuelle organer i 2024.

4.2 FORSKNING PÅ PASIENTSIKKERHET OG RISIKO VED ALTERNATIV BEHANDLING

I 2024 vil vi fortsette publiseringen av resultater fra et tidligere PhD-prosjekt, om sikkerheten for demente personer som bruker urter og kosttilskudd.

I tillegg planlegger NAFKAM å videre utforske og publisere forskning på sikkerheten ved bruk av alternativ behandling hos voksne som har overlevd kreft. Det er blant annet planlagt publikasjon av flere artikler sammen med Kreftforeningen; blant annet om bivirkninger ved alternativ behandling hos menn, og om bivirkninger ved bruk av spesielle dietter og kosttilskudd blant kreftoverlevne generelt.

4.3 PÅVIRKNING AV MYNDIGHETER OG FAGINSTANSER FOR ØKT PASIENTSIKKERHET

Planen for 2024 er å fortsatt påvirke bransjen til økt fokus på pasientsikkerhet; og de styrende organer til re-vitalisering av Utøverregisteret gjennom endring av Registerforskriftens krav og kriterier for inklusjon.

Herunder vil NAFKAM fortsatt tilby sin kompetanse for å bidra i HODs saksbehandling av [Stortingsvedtak 328/417](#), som er varslet å skulle inngå i den kommende Nasjonal helse- og samhandlingsplan.

Videre vil vi fortsatt prioritere og levere høringsuttalelser i alle eventuelle saker som vedkommer alternativ behandling ref. lovens §2.

NAFKAM leverte i 2023 en redegjørelse til HOD i prosjektet om reorganisering av de eksterne kompetansesentra, der vi påpekte behovet for å fortsatt tilhøre et samfunnsmedisinsk fag/ forsknings- og utdanningsmiljø for å ha klinisk og akademisk tyngde. Vi vil fortsatt arbeide for dette i 2024.

4.4 WHO SAMARBEIDSSENTER

Pasientsikkerhet utgjør kjernen i NAFKAMs aktiviteter som samarbeidspartner med Verdens helseorganisasjon (WHO) på området TCIM (tradisjonell, komplementær og integrativ medisin).

Statusen som samarbeidssenter utløp i januar 2024, og vi er [nylig utnevnt for en ny periode fra 2024-28](#). NAFKAM kan dermed fortsette å støtte WHO's arbeid med medisinsk sikkerhet og kvalitet på helserelaterte tjenester ved å samle inn data og gjennomgå WHO's tekniske dokumenter om sikkerhets-, regulerings- og opplæringsstandarder innen alternativ behandling.

I 2024 vil NAFKAM planlegge de følgende aktiviteter relatert til WHO:

- Støtte og bidra i utviklingen av en ny WHO-strategi på fagområdet for perioden 2025-2034
- Delta i utviklingen av en WHO-agenda med prioriterte forskningsområder for denne perioden

- I samarbeid med det britiske [Royal London Hospital for Integrative Medicine](#) og [KIOM](#) i Korea; å utvikle en protokoll for å evaluere WHO's anbefalte standard og kvalitetskrav for utdanning innen akupunktur.

5 RÅDGIVNING

NAFKAM vil fortsette med rådgivning på forespørsel overfor sentrale myndigheter, organisasjoner og utdanningsinstitusjoner i inn- og utland. Rådgivningen dreier seg ikke om kliniske råd eller sykdomsbehandling, men om råd knyttet til hvordan pasientsikkerheten kan ivaretas ved utfordringer i bransjen, markedet og bruken av alternativ behandling. Målet er at forespørslene skal bli besvart så godt som mulig med god kvalitet og service, og at svarene skal være i samsvar med den tilgjengelige kunnskap på området.

Eksempler på slike mottakere er:

- Helse- og forbrukermyndighetene, Statsforvalteren og Fylkeslegen
- NOKUT, universiteter og høyskoler
- Personellorganisasjoner innen skolemedisin og alternativ behandling
- EU, WHO
- Pasientorganisasjoner og andre grupperinger i befolkningen

6 STØTTEFUNKSJONER

6.1 PERSONELL

Per 1. februar 2024 har NAFKAM totalt 14,5 årsverk fordelt på 17 ansatte.

5,3 årsverk (7 ansatte) er vitenskapelige stillinger, hvorav 4 er kvinner og 3 er menn.

9,2 årsverk (10 ansatte) er stillinger relatert til formidling og administrativ virksomhet, hvorav 8 er kvinner og 2 er menn.

Ansatte pr 1.2.2024:

	Menn	Kvinner
Antall ansatte relatert til forskning	3	4
Antall ansatte relatert til formidling/administrasjon	2	8
Antall ansatte ved institusjonen med doktorgrad		4
Antall ansatte ved institusjonen med professorgrad	2	2
Doktorgradskandidater som er opptatt på et doktorgradsprogram gjennom avtale med UoH-institusjonen.		3

For 2024 tar vi synlig inn over oss at både eget arbeide med økt synlighet og interessen for alternativ behandling i både samfunnet, fagmiljøer, forvaltningsorganer og politikken de senere år, har gjort NAFKAM til en naturlig og attraktiv faktakilde og foretrukket rådgiver.

Tilfeldige oppdrag utenfra er ofte preget av korte frister, og leveranse på dem forårsaker må prioriteres planlagte oppgaver har derfor de siste årene måttet vike for å levere på slike

oppdrag. For året som kommer forsøker vi derfor å reservere kapasitet for uventede oppdrag og aktivitet knyttet til slike, i en forsøksvis beregning til ca 25% av full kapasitet.

Videre vil NAFKAM sammen med instituttledelsen og de øvrige eksterne sentra som er lagt til ISM fortsette arbeidet med avklaring og gjennomføring av tiltak som kan gi bedre ressursutnyttelse og samarbeid på tvers av de administrative fagområder.

For 2024 vil vi avholde flere interne faglige samlinger for alle ansatte, med mål om både kunnskapsøkning og styrking av lagånden. Den første samlingen er berammet, rundt temaet kunstig intelligens i forskning og forskningsformidling.

6.2 ØKONOMI

NAFKAM mottar et årlig basistilskudd via Helsedirektoratet for å utføre de følgende hovedoppgaver:

- Ved å drive egen forskning, samt å bidra til å koordinere andre forskningsaktiviteter innen feltet, skal NAFKAM utvikle kunnskap om alternativ behandling og eventuelt hvordan det kan være nyttig for å håndtere sykdom og helseproblemer.
- utvikle og tilby forskningsbasert og kvalitetssikret pasientinformasjon om alternativ behandling.
- Å overvåke behandlingsmarkedet for trender som kan true pasientsikkerheten, og varsle om slike.
- Å gi kunnskapsbaserte råd til myndigheter, fagorganer og profesjonsmiljøer.

Den årlige lønns- og prisutviklingen, manglende returproveny for veiledning av PhD-kandidater, samt stadige økninger i dekningsbidraget til UiT representerer en kontinuerlig utfordring for senterets drift, handlingsrom og aktivitetsnivå.

6.3 HMS

NAFKAM følger universitetets HMS-plan. Senterets ansatte bidrar aktivt i beredskapsarbeidet ved ISM.

Tromsø, 8. februar 2024.

Miek Jong,

Professor og leder NAFKAM